RUSKI INWALID

No. 239.

PIĄTEK. 8 Października 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królestwo Polskie. z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Angliia. Niderlandy. Hiszpaniia. Portugaliia. Włochy. Ameryka-Połnocna.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 8 Października.

Radca dworu i Kameriunkier *Swierczków*, znayduiący się w Florencyi w charakterze sprawuiącego interessa Cesarstwa Rossyyskiego, nayłaskawiey mianowanym został szambelanem dworu J. C. M.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 6 Października.

W przeszłą sobotę, N. Pan był na obrotach woiennych artylleryi odbywanych z ogniem.

W niedzielę, po nabożeństwie w kaplicy zamkowey, były liczne pokoie u Dworu.

Ziechał do tuteyszey stolicy J. O. Xiąże Antoni Radziwiłł Namiestnik Królewsko-Pruski w W. Xięztwie Poznańskiem, i JW. Alopeus Poseł N. Pana w Berlinie.

— Przybył do tuteyszey stolicy JW. Lebzetner Minister dworu austryackiego przy N. Panu.

Raport rady stanu
o dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugim posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b.
(Ciąg dalszy.)

Handel.

W nadziei, że, przez podnoszęce się główne Jarmarki, *Warszawa* stanie się środkowem mieyscem składu do zamiany towarów i produktów Państw obcych, i że otworzenie prostego związku między *Warszawą* i *Odessą*, w obecnem rzeczy położeniu, dostawę ich zbliżyć i do skutku przywieść może, ułatwił Rząd wcześnie nowy ten kierunek przez ustanowienie główney komory wchodowey w *Łuszkowie* naprzeciw *Uściługa* i przeznaczenie na Miasto składowe Remissowe Miasta *Hrubieszowa.* Otworzenie komor wchodowych do Rossyi w *Jurburgu* i *Połondze* od strony Prus, a w *Radziwiłłowie* od strony Anstryi, okazało się dla Jarmarków Warszawskich szkodliwém, bo kupcy omiiaiąc Królestwo Polskie, przez Pru-

sy i Galicyią towary prowadzić mogli. Dla nagrodzenia tey straty na uczynione sobie przełożenie, raczyłeś Wasza Cesarsko-Królewska Mość przychylić się łaskawie, iżby od strony Królestwa, Komory w *Brześciu Litewskim* i *Uściługu* na ten cel otworzone zostały. Mimo te otwarte od strony Polski komory, wynikały ieszcze niedogodności, które komorom ustanowionym od Prus i Austryi większe zapewniały korzyści nad te iakie komory w *Brześciu* i *Uściługu* mieć mogły. Prowadzone do Rossyi towary przez Prusy wprost na *Jurburg*, i przez Galicyią na *Radziwiłów*, nie podlegały opłacie cła przechodowego (*transito*) gdy tymczasem towary prowadzone przez Królestwo Polskie cło przechodowe 4% opłacać musiały; ta opłata tyle podrożyła towary, iż kupcy woleli raczey Królestwo ominąć, niż ią ponosić. Zapobiegaiąc skodliwemu dla Polski obróceniu się handlu na Prusy i Galicyią, raczyłes Wasza Cesarsko-Królewska Mość nowe dla Jarmarków Warszewskich dobrodzieystwo okazać, postanawiaiąc, aby dla wynagrodzenia opłaconego za granicami cła przechodowego, towary na Jarmarkach Warszawskich do Rossyi zakupione, i na komorze Warszawskiey expedyiowane, miały od każdego rubla opłaty Celney potrącone dziesięć kopiiek; expedyiowane zaś na komorach wewnątrz Państwa Rossyyskiego, kopiiek pięć.

Przychód z Jarmarków Warszawskich, poniżey w Wydziale Skarbowym wyszczególniony będzie. Tu uważaiąc te Jarmarki pod względem tylko handlowym, stan ich w roku 1818 był pomyślny.

Liczba przybywaiących na nie Kupców i Fabrykantów zagranicznych 200 osób przewyszyła, a sprowadzone w znacznych ilościach towary, rozprzedane lub za produkta kraiowe wymienione zostały. Szczególniey zaś sukna, płótna, batyst, wyroby złote i srebrne, towary żelazne, wielki miały pokup. Towary iedwabne, bawełniane i wełniane prawie wszystkie sprzedano, a naywiększą ich część zakupiono do Rossyi.

Sprowadzone nawzaiem z Rossyi, miody, łoie, oley, kawiar, skóry, futra, zaraz za przybyciem, naywięcey do Prus, zakupione zostały. Nie dostawało lnu i konopi, na które wielu zagranicznych Kupców czekało.

Towary kolonialne w wielkiey sprowadzone ilości, naywięcey na konsumpcyią wewnętrzną kraiu zakupiono, znaczne iednak części wyszły do Rossyi i Austryi.

Wina Węgierskie i Francuzkie, oraz porter i piwo Angielskie zupełnie sprzedano.

Zachęceni temi korzystnemi w roku 1818 widokami przybyli równie licznie Kupcy na Jarmarki w roku 1819.

Jarmark wiosenny tegoż roku odpowiedział wprawdzie ich nadziei, spekulacyie nawet handlowe na tym Jarmarku w porównaniu z przeszłorocznym Jarmarkiem wiosennym, były znacznieysze, lecz Jarmark iesienny tak pomyslny dotąd obrot handlowy Jarmarków Warszawskich, znacznie odmienił.

Była wprawdzie dość znaczna ilość towarów fabrycznych i na tym Jarmarku, lecz nie było na nie tyle iak dawniey pokupu, a towarów kolonialnych i trunków znacznie mniey sprowadzono. Zmiany tey przyczyną były spadłe w tym roku ceny zboża, a następnie zachwiany kredyt samychże Kupców Gdańskich w Anglii, zkąd wynikło, że i w *Gdańsku* taki wymienionych towarów dał się uczuć niedostatek, że Kupcy Warszawscy z *Wrocławia* sprowadzać ie byli zniewoleni.

Spadłe zbóż ceny pociągnęły za sobą niedostatek pieniędzy w kraiu, a z nim widoków handlowych utrudzenie, gdyż ani Kupcy nie byli w stanie sprowadzać znacznieyszych zapasów, ani ich kupuiący nabywać.

Godzi się przecież spodziewać, iż te niesprzyiaiące Jarmarkom Warskawskim w obrotach handlowych wypadki, przy coraz rozwiiaiącey się między Kupcami wzaiemney towarów i produktów zamianie, i przy usiłowaniach Rządu nie będą dla nich stanowcze, a dobrodzieystwa Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości przez otworzenie Komor Rossyyskich bez opłaty cła dla produktów i fabrykatów Polskich, oraz zmnieyszenie cła dla towarów zagranicznych na Jarmarku Warszawskim do Rossyi zakupionych, chwilową stratę wynagrodzą.

Dla ułatwienia właścicielom sposobności do wzaiemnych układów a ztąd pomnożenia obiegu dóbr nieruchomych i kapitałów, uporządkował Rząd ogólne Kontrakty S. Jańskie w stolicy, w ten sposób: iż one nie tamuią bynaymniey Kontraktów w innych mieyscach Królestwa.

Zamiar wprowadzeniu iednostaynych miar i wag w całem Królestwie w przeszłym Rapporcie doniesiony, postanowieniem 3go Czerwca 1818 roku do skutku przywiedzionym został.

Handel zewnętrzny w roku 1818 znacznie był kray pokrzepił: podług wykazu Konsula

tu Gdańskiego sprzedano w *Gdańsku* i *Elblągu*
Przenicy łasztów — — 17,923.
Żyta — — — 3174.
Drzewa różnego gatunku sztuk 70,000.
Produkta te, średnią owczasową ceną obliczone, mogły przynieść kraiowi wpływu gotowizny przeszło 27 milionów złotych Polskich.

(Dalszy ciąg potem.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Anglija.

z Londynu, 26 Września.

»Dzień wczorayszy (mówi gazeta *Thimes*) był nowym tryumfem dla Nayiaśnieyszey Królowey naszey. Publiczność tuteysza znalazła nowy sposob złożenia hołdów uszanowania swoiego iey niewinności, cnotom i dobroci. Po kilku dniach wypocznienia którego liczne iey zatrudnienia potrzebowały, przyymowała znowu wczora adressa od wiernych poddanych swoich. Mieszkańcy sześciu rozmaitych parafiy stolicy tuteyszey uformowali okazały orszak, w środku którego iechali konno starostowie kościelni, trzymaiąc w ręku białe buławy. Parafie od których pomienione adressy były podane, leżą w części północney i wschodniey miasta, gdzie iak wiadomo iest wiele *szanownych* i *znakomitych* kobiet; dla tego to własnie karety składaiące ten orszak mieściły w sobie bogato postroionych dam, których głowy szczególnie były kosztownie ubrane; sprawiedliwie za tem wnosić wypada, iż należały one do znakomitych rodzin a szystkie znaiome są z nieskatelnych obyczaiów. Stary maior *Cartwrighte* i autor rewolucyyny *Wooler* naypierwsi przybyli do swiątyni cnoty i mieli szczęscie ofiarować adress, a następnie cuałować rękę dobroczynney Królowey. Szanowny Maior zaszczycony był nawet prywatną rozmową N. Pani przez kilka minut trwaiącą Ukazał się zatem znany z słodkiey wymowyławnik *Waitman* i ofiarował adres od parafii Ferringhdon, przyczem miał piekną mowę, zalecaiącą się tak sztuką krasomówstwa, iak równie też doskonałym wyborem myśli. Nadeszły także deputacyie od parafiy Chadwel, Chiplegeth, Paddington i Sgo Pankracyusza. Te dwie ostatnie na których czele znaydowali się Sir *Noel* i Piotr *Moor*, były nayświetnieysze. Gorliwemu obrońcy skrzywdzoney niewinności, szanownemu naszemu ex Lordowi Maiorowi Panu *Wood* poruczono było dawać odpowiedzi na wszystkie adressy, ta wielka praca tak dalece wycięczyła siły iego, iż gdy skończył, musiał użyć lekarstwa.

Oto niektore ważnieysze odpowiedzi Królowey na podane iey adressy: »Nietyle nienkontentowania ile wdzięczności winna iestem nieprzyiaciołom moim. Cieszy mnie ta myśl, iż niesprawiedliwość mnie domierzona, może dadz zręczność narodowi do odzyskania praw swoich konstytucyynych. Zguba moia sciągnęłaby zgubę wolności powszechney; moia sprawa iest sprawą narodową, iest sprawą wszystkich towarzystw, wszystkich Anglików, poczynaiąc od pera Królestwa, aż do ostatniego tegoż Królestwa żebraka.« — »Byłabym prawdziwie szczęśliwą, gdybym się mogła w iaki kolwiek sposob przyczynić do ożywienia zgasłey iskierki wolności angielskiey; do powrócenia Wielkiey Brytanii iey dawney Konstytucyi, przez którą nabyła chwałę i szacunek w obliczu wszystkich oświeconych narodów. Stałość tylko w przedsięwzięciu i odwaga mogą tego dokazać.«

Niderlandy.

z Bruxelli, 28 Wrzesnia.

Wiadomo że Król nasz od nieiakiego czasu znacznie był zasłabł na zdrowiu, lecz teraz dzięki Niebu coraz się lepiey mieć poczyna.

Hiszpanija.

z Madrytu, 15 Września.

Donoszą z Sewilli, że 6 i 7 b. m. zaszły tam niełady podobne do tych, których tamże doświadczono w początku tego miesiąca. Jenerał O'*Donoja* musiał pozamykać wszystkie patryiotyczne towarzystwa i kluby i zalecić, aby połowa osady zostawała pod bronią przez całą noc, a druga była w gotowości na pierwszy znak; podwoiono także patrole chodzące po ulicach.

Według ostatnich doniesień z Kadyxu, mieszkańcy tameczni zupełnie są spokoyni, równie też znikły wszelkie obawy względem zarazy.

Jeden z tuteyszych magnatów Hrabia *Altamira*, posiada półtora tysiąca maiętności, leżących w Hiszpanii, Sardynii, Sycylii i Neapolu; z tém wszystkiem nie iest on iescze z rzędu naybogatszych.

Portugalija.

z Lizbony, 10 Września.

Według ostatnich zapewnień gazet urzędowych prowincyie: *Alenteya*, *Algarvia*, i *Beira*, nienależały bynaymniey do zamieszek rewolucyynych. Rządca w Elvas i urzędnicy zwierzchności tameczney, odpowiedzieli na odezwę Junty ustanowioney w Oporto; że sama tylko

Reiencyia lizbońska może przedsiębrać iakiekolwiek środki w tak krytycznych okolicznościach, a przeto nieodstąpią od swoiey przysięgi inaczey, iak chyba wtenczas, gdy zwierzchność pomieniona uwolni ich od niey. Tymczasem rada mieyska uczyniła wszelkie ostróżności dla zachowania spokoyności powszechney, zapowiadaiąc przy tem iak naysurowsze kary dla każdego, ktoby się tylko ośmielił w iakim kolwiek bądz względzie mięszać takową. Rządcą w Elvas iest teraz Jenerał *Almeida*.

Krytyczne położenie w którém znayduiemy się teraz, według wszelkich podobieństw niedługo potrwa. Słychać że wtych dniach weydzie do portu tuteyszego eskadra angielska. Pomimo zamieszek iakie zaszły w stolicy tuteyszey i pomimo nieukontentowania, iakie maią Portugalczycy do Anglii, własność przecież Anglików zawsze szanowaną była.

Kommissyyia mianowana dla zwołania Kortezów, składa się z Biskupa *Evora*, Jenerała porucznika *Azelo*, Hrabiego *Barbazena* i Sędziów naywyższych *Guiho* i *Leitaho*. Wszyscy prawie są członkami rady Królewskiey.

Junta północna przeniesioną zostanie dnia iutrzeyszego do Coimbro; Hrabia *Amarante* i wszystkie woyska pod iego rozkazami będące przeszły na stronę konstytucyyną. (Ta wiadomość zdaie się niemieć dosyć podobieństwa do prawdy, e przynaymniey można o prawdziwości iey wątpić, aż do potwierdzenia z Lizbony).

W ł o c h y.

W iednem pismie z Neapolu pod datą 5 Września czytamy co następuie: »Organizacyia parlamentu, iest tu teraz przedmiotem uwag powszechnych. Rząd przystępuie do tego ważnego przedmiotu z wielką rozwagą i ostróżnością. Palermczycy dotychczas ieszcze trwaią w swoim uporze. Słychać że wysłane tam woysko, ma rozkazy niepierwiey rozpoczynać kroki nieprzyiacielskie, iak dopiero gdy ie ostateczność do tego przymusi. Co do nas, mamy iescze zawsze nadzieię, że te niezgody i zamieszania zakończone będą poprzyiacielsku i bez wszelkiego krwi rozlewu.

Tym czasowa Junta w Palermo, wydała niedawno postanowienie, przez które zaleca iak naysurowiey, aby należne uszanowanie dla ministrów, aientów i sprawuiących interessa zagranicznyh mocarstw okazywane były zawsze, a osoby ich według prawa narodów za święte i nietykalne uważane bydz powinny; niemniey też zaleciła aby szanowane były ich maiątki, wszelka własność i domy. Przestępuiący to postanowienie sciągną na się przykładną karę. — Gazeta *Fenix* podaie także urzędowe oświadczenie konsula ieneralnego austryiackiego i sprawuiącego interessa związku niemieckiego, Xięztwa toskeńskiego, Parmy i Modeny Barona *Nowackiego*, przez które okazuie wdzięczność Juncie za ogłoszenie tego postanowienia. »Chociaż (są iego słowa) ludzie złośliwi chcieli zedrzeć z domu moiego herb Cesarza, łżąc przytem i innych wysokich sprzymierzeńców w wyrazach krzywdzących i nieprzyzwoitych; lecz przynaymniey niektórzy z nich donieśli, że zwierzchnicy rozmaitych kunsztów i rzemiosł dobrowolnie odezwali się z tem, iż chcą bronić domu moiego i towarzyszyć mi dla bespieczeństwa po mieście.«

z Turynu, 15 *Września*.

Kawaler *Pescaro* pochodzący z rodziny Xiążęcey tego imienia, przybył tu w charakterze sprawuiącego interessa neapolitańskie; lecz Margrabia St. *Marson* niechciał go przyiąć w tem znaczeniu, a bardziey iescze przedstawić Królowi. Po czem pomieniony Kawaler *Pescaro* prosił Margrabiego, aby przynaymniey oddał Xiężney *Genevois* listy od Króla i Xiążęcia namiestnika; lecz i to mu było odmowioném; niebędąc bowiem przedstawionym Królowi niemógł bydz prezentowanym Xiężney.

A m e r y k a P ó ł n o c n a.

z Nowego Jorku, 21 *Sierpnia*.

Hrabia *Survilliers* (*Jozef Bonaparte*) przeiechał dnia wczorayszego z Bordestaun na drugi brzeg rzeki, powozy iego przebyły *Hudson* na promie i udać się miały przez miasto tuteysze do Saratoga, gdzie rzeczony Hrabia chciał brać kąpieli mineralne. Policyia atoli tuteysza nie wpuściła go do miasta i zmusiła do powrócenia znowu za rzekę. A tak dalszą podróż odbywać będzie po tamtey stronie.

w P e t e r s b u r g u.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.